

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Jméno diplomanta:	Tobiáš Bolek
Téma práce:	Dohoda o vině a trestu
Rozsah práce	62 stran (z toho 43vlastní text práce)
Datum odevzdání práce:	28. 6. 2023
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Dohoda o vině a trestu je v českém právním prostředí stále poměrně nový způsob vyřízení trestní věci, který ale od samého počátku nesplňoval původní záměry zákonodárce týkající se počtu takto vyřizovaných věcí, významného urychlení řízení apod. Též na základě požadavků aplikační praxe (reprezentované Nejvyšším soudem spolu s Nejvyšším státním zastupitelstvím a po sérii seminářů k propagaci tzv. odklonů, mezi něž v širším smyslu bývá řazena i dohoda o vině a trestu) zákonodárce přijal změny právní úpravy (zákonem č. 333/2020 Sb.), aby došlo ke znatelnému navýšení počtu uzavíraných dohod o vině a trestu. Je však třeba zároveň uznat, že jde o institut navýsost problematický, který není vlastní kontinentálnímu systému vycházejícímu z tradice inkvizičního trestního řízení, přesto na druhou stranu v praxi jiných států (a to i těch na kontinentu) velmi dobře funguje. Je proto namístě i při úvahách o rekonstrukci českého trestního procesu se jím zabývat, průběžně vyhodnocovat také stávající změněnou právní úpravu, při jejíž četnější aplikaci nepochybně vyvstanou i další teoretické i praktické problémy. Jde tak o téma velmi vhodné pro vědecké zpracování, a to i v rámci kandidátské práce.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

- teoretické znalosti – byly potřeba znalosti zejména z oboru trestního práva procesního a ústavního, popř. též z kriminalistiky, příp. dalších doprovodných věd kriminálních, ale též takových věd, jako je právní teorie a filozofie, psychologie apod.,
- vstupní údaje a jejich zpracování – diplomant se měl zabývat současnou právní úpravou, měl zohlednit současnou i dřívější judikaturu (nejen soudů vnitrostátních, ale též Evropského soudu pro lidská práva), příp. provést analýzu současného stavu (i za pomoci statistických dat), též se nabízela možnost mezinárodního srovnání,
- použité metody – v zásadě odpovídající tématu, diplomant provedl analýzu současného stavu, nastínil i úpravu zahraniční, zabýval se též využíváním dohod o vině a trestu v současné české aplikační praxi a výhodami a nevýhodami tohoto institutu (z hlediska metodologického převažuje metoda deskriptivní, významně méně je zastoupena i analytická a syntetická metoda).

3. Formální a systematické členění práce

Diplomant rozdělila práci do 5 základních a vnitřně bohatě dále členěných číslovaných kapitol, k nimž přidal úvod a závěr. V první kapitole se zaměřil na historický vývoj právní úpravy. V druhé kapitole se zabýval současnou právní úpravou, kterou vyložil. Ve třetí kapitole ji konfrontoval s evropskou legislativou. Čtvrtá kapitola je již do jisté míry analytická, zde se věnoval autor výhodám a nevýhodám pojednávaného institutu, sem zařadil též pasáž zabývající se souladností institutu se základními zásadami trestního řízení. V páté kapitole představil institut plea bargaining (v systému common law, pozornost ovšem zaměřil na USA). Všechny kapitoly jsou vcelku logickým způsobem rozčleněny do jednotlivých podkapitol, struktura práce je přehledná a zdařilá, napomáhá orientaci čtenáře v práci, autor též postupoval logicky správně od obecného ke zvláštnímu.

4. Vyjádření k práci

Diplomant se zabýval zajímavým zvláštním způsobem vyřízení trestní věci s poměrně krátkou historií v České republice, k němuž je ovšem i u nás vcelku dostatek pramenů, neboť jde o institut (nejméně teoreticky) velmi problematický a sporný. O tom ostatně svědčí i poměrně bohatý (přesto zdaleka nikoli vyčerpávající) přehled pramenů, s nímž autor také pracoval (byť přehled českých článků a pojednání mohl být poněkud širší; ocenit je možno i zařazení prací cizojazyčných, ovšem jen anglicky psaných, což je s ohledem na srovnávací kapitolu zase logické).

Diplomant jinak podal poněkud zkratkovitý výklad současné právní úpravy poté, co vyložil peripetie s jejím přijímáním. Bohužel je řada pasáží s výkladem stávající právní úpravy příliš strohá, mnohde by si zasloužovala hlubší rozbor, a to zvláště v porovnání s vyšší mírou pozornosti věnované situacím, které reálně ani nemohou příliš nastávat (např. lze srovnat prostor věnovaný otázce, proč v řízení proti uprchlému nelze dohodu o vině a trestu sjednat, v porovnání s jinými typickými situacemi, které dnes často nastávají a jimž pozornost věnována buď vůbec není nebo sice je, ale jen zcela nedostatečná – např. uzavírání dohod o vině a trestu na počátku hlavního líčení, problémy spojené se skupinovými věcmi, v nichž jen někteří z obviněných vyjadřují ochotu takovou dohodu uzavřít, opravné prostředky proti rozhodnutím spojeným s tímto řízením etc.). S řadou jednotlivých velmi úsporných (a i zároveň nesprávně jednoznačných) vyjádření by též bylo možno polemizovat. Z mnohých pasáží lze vybrat podkapitolu 2.3., v níž autor uvádí, že obhájce je jen fakultativním účastníkem dohodovacího řízení, přitom ale pomíjí, že je třeba odlišovat, zda je dán důvod nutné obhajoby či nikoli. Po novelizaci provedené zákonem č. 333/2020 Sb. totiž již není jeho účast nutná ve všech případech, ale jen tam, kde jsou dány důvody nutné obhajoby uvedené v § 36 tr. ř., a to jak při

sjednávání, tak i při schvalování dohody o vině a trestu. Podobně pochybnosti vzbuzuje samotný název podkapitoly „subjekty dohody o vině a trestu“, mezi něž autor zjevně řadí i soud, ač soud rozhodně není stranou dohody o vině a trestu podle české právní úpravy, dokonce se nesmí na jejím sjednávání vůbec podílet (může pouze vznést proti dohodě o vině a trestu navržené ke schválení své výhrady - § 314r odst. 3 tr. ř.), neměl by tak být zjednodušeně a nepřesně označován za „subjekt dohody o vině a trestu“, je orgánem veřejné moci, který je povolán k rozhodnutí o vině a trestu, a to případně i na základě zjednodušeného procesu, v němž je uzavřena dohoda o vině a trestu (toho si ale autor je jistě vědom, vzhledem k obsahu těchto pasáží).

Polemizovat lze i s některými dalšími lapidárně vyjádřenými názory autora – např. že teoreticky lze sjednat dohodu o vině s přísnějším trestem, než jaký by byl uložen v hlavním líčení, což ale bude v praxi těžko sjednáno, autor pak tento svůj závěr opírá o to, že v obžalobě musí být uveden i návrh trestu. Zřejmě přitom vychází z toho, že takovému návrhu státního zástupce při uznání viny obviněného je standardně zcela vyhověno, přitom ale soud vůbec tímto návrhem vázán není, může v hlavním líčení uložit přesně takový, ale i zcela jiný trest, který může být jak přísnější, tak i mírnější, než státním zástupcem navrhovaný trest, případně může vyřídit věc také zcela jiným způsobem (např. odklonem). Ve fázi po podání obžaloby tak není vůbec jasné, jaký trest by byl obviněnému uložen, kdyby probíhalo standardní trestní řízení s hlavním líčením, pochopitelně je ale požadavek státního zástupce významný a soud k němu přihlíží, s jeho návrhem se musí vypořádat. Pokud ale s jeho požadavkem zcela souhlasí obviněný, může být ihned na počátku hlavního líčení sjednána dohoda o vině a trestu (po přerušení či odročení hlavního líčení), ovšem státní zástupce může ze svých původních pozic i ustoupit (zde to v praxi ale naráží na požadavky a probace ze strany vedoucího státního zástupce, o čemž se autor v práci též vůbec nezmiňuje).

Podobně lze polemizovat i s dalšími pasážemi, že nelze při sjednávání měnit právní kvalifikaci skutku, že nelze se shodnout v dohodě o vině a trestu na takových okolnostech případu, které se nestaly, resp. pominout ty, které se staly etc. Taková vyjádření jsou též značně zjednodušující a zavádějící. Autor se tím zřejmě chce vymezit proti systému plea bargaining, o němž pojednává v kapitole 5., ale bez vysvětlení těchto svých tezí se takto jednoznačná vyjádření jeví jako nesprávná. Je třeba si uvědomit, že jde o proces, v němž se pracuje jen s určitou mírou pravděpodobnosti a mírou jistoty, co odpovídá objektivní pravdě, realitě, zda státní zástupce v popisu skutku tvrdí všechny relevantní skutečnosti, které se také skutečně staly, či nikoli. Neví-li státní zástupce o určitých okolnostech, těžko je může v obžalobě v popisu skutku tvrdit, pro obviněného pak může být velmi výhodné, že tyto parametry v popisu skutku chybí, což může mít i vliv na právní kvalifikaci činu. Že se skutek stal poněkud jinak, může vyjít najevo až s určitým časovým odstupem, což dokonce může být důvodem pro pozdější povolení obnovy. Stejně tak dobře státní zástupce může určité okolnosti zvažovat a domnívat se, že nastaly, nicméně nebude schopen taková tvrzení prokázat, pak od nich může ustoupit s tím, že obviněný bude uznán vinným mírnějším trestným činem (např. zvažováno bude úmyslné těžké ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, státní zástupce při sjednávání dohody o vině a trestu uzná svou důkazní nouzi a dohodne se s obviněným na tom, že jde „jen“ o úmyslné ublížení na zdraví s nedbalostní těžkou újmou podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku; tedy strany ustoupí ze svých pozic, o kterých by se vedla zdoluhavá soudní pře s nejistým výsledkem, a dosáhnou výsledku blízkého své původní představě jinak, rychlejší cestou). Jinak ale lze uznat, jak to zřejmě autor zamýšlel, že u nás je i státní zástupce limitován základními zásadami, má stíhat všechny trestné činy, jak se staly, tedy i tvrdit a prokazovat všechny skutečnosti jim odpovídající (ono to ale vlastně do značné míry platí i pro autorem zpracovávaný americký systém, kde sice veřejný žalobce má poněkud větší manévrovací prostor při sjednávání dohod o vině a trestu, ale rozhodně není zcela bezbřehý, také nesmí rezignovat na stíhání závažných

restných činů, jinak by ve funkci veřejného žalobce dlouho nepobyl, jak na různých školeních američtí žalobci též opakovaně uváděli).

Pochopitelně vzhledem ke spornosti probíraného institutu by bylo možno polemizovat i s celou řadou dalších mnohdy jednoznačných (a tím i zavádějících) tvrzení autora, v nichž nejde o pouhou citaci zákonné úpravy.

Především je ale problematické, že autor celou řadu významných praktických problémů při aplikaci stávající právní úpravy pominul, prakticky zcela ignoroval dosavadní českou judikaturu k tomuto institutu, pominul především problémy aplikační praxe při využívání tohoto institutu v hlavním líčení, což dnes tvoří drtivou většinu všech případů, kdy je tento institut využit. Nevěnoval se vůbec problematice, která vyvstala záhy po přijetí zákona č. 333/2020 Sb., nakolik lze uzavřít dohodu o vině a trestu i v pozdějších fázích trestního řízení, než je počátek hlavního líčení, především po zahájení dokazování v hlavním líčení. Pominul praktické problémy s tímto institutem spojené, nakolik jsou přípustné opravné prostředky proti rozhodnutím učiněným ve spojitosti s dohadovacím řízením (a to např. jde-li o neschválení dohody o vině a trestu v hlavním líčení, ale též jde-li o odvolání z důvodu porušení práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu, zda je při podání odvolání limitován jen obviněný, nebo i státní zástupce, zda je v tomto směru úprava vyhovující etc.). Autor též zcela pominul problematiku principu *nemo tenetur se ipsum accusare*, který při uplatňování tohoto institutu hraje významnou roli.

Škoda je též, že nevěnoval více času a pozornosti srovnávací kapitole, zvláště pokud v úvodu uváděl, že měl jedinečnou možnost přístupu k bohaté zahraniční literatuře, což znovu zopakoval i v úvodu kapitoly páté, kde ještě avizoval, že se bude věnovat dohadovacímu řízení v Anglii a Walesu, ač to pak vůbec neučinil (nepočítáme-li několik málo poznámek v úvodu páté kapitoly a v souvisejících pasážích o americkém systému v podkapitole 5.1.).

Lze shrnout, že diplomant sice projevilschopnost na určité téma napsat samostatnou práci, nicméně práce trpí celou řadou nedostatků, z nichž jen některé byly nastíněny shora. Především je třeba vytknout příliš úsporné vyjadřování, které i ve sporných otázkách je poměrně jednoznačné, nepokrývá pak všechny eventuality, a tudíž lze napadat jeho správnost. Bohužel v žádné z pasáží nejde o zevrubné pojednání s detailním rozбором situace a právního problému, abychom tedy mohly pominout nedostatek v podobě úspornosti v místech jiných (kdyby to zároveň bylo náležitě vysvětleno v úvodu práce, nač je pozornost autora upřena). Ostatně o této určité bezradnosti autora svědčí i úsporný úvod práce, v němž si autor vůbec nevytkl cíl své práce a metody, jimiž jej chce dosáhnout.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce si autor nevytkl, což je jejím výchozím nedostatkem; bylo-li jím stručně pojednat o institutu dohody o vině a trestu a upozornit na jeho některé problematické konsekvence, lze jej ještě s notnou mírou benevolence považovat za dosažený.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Diplomant zpracoval práci samostatně, využití zdroje poznání řádně označil. Nejde o plagiát, autor vycházel především z textu právního předpisu, jakož i z některých uznávaných komentářových a učebnicových výkladů, zdroje řádně vyznačil.
Logická stavba práce	Autor práci vcelku vhodně rozčlenil do kapitol a podkapitol (viz výše).

Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Seznam literatury vzhledem k probíranému tématu je dostatečný (včetně internetových zdrojů čítá několik desítek), uvádí se v něm základní učebnice, komentáře a monografie či články (třebaže mnohé chybí). Ocenit lze, že jsou celkem bohatě zastoupeny i zdroje cizojazyčné, a to anglicky psané, které sice autor využil, nicméně i v tomto ohledu z těchto zdrojů mohl vytěžit více. Bohužel zcela pomínuta zůstala judikatura českých soudů, jen velmi omezeně autor využil judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, jehož některá významná rozhodnutí ovšem pomínul, stejně tak nepracoval ani s rozhodnutími Soudního dvora (EU) z poslední doby, které rezonují v české aplikační praxi i v odborné literatuře. Autor jinak vhodně využíval i poznámkový aparát. Dodržoval citační normy.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka analýzy je hraniční, místy nedostatečná.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je dobrá, jednotlivé kapitoly a podkapitoly jsou dobře vyznačeny, stejně tak je text členěn do odstavců. Autor v práci tabulky ani grafy nevyužíval (ač se to např. ohledně četnosti využívání institutu nabízelo).
Jazyková a stylistická úroveň	Z hlediska jazykového a stylistického je práce také na dobré úrovni, gramatické chyby se až na výjimky neobjevují. Upozornit je možno jen na některé stylistické nepřesnosti a nešvary, jako je užívání spojení „udělení“ trestu, namísto jeho uložení apod.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě. Autor by mohl při obhajobě přednést vlastní návrhy de lege ferenda a odůvodnit potřebu takových změn, vyjádřit se k otázce možnosti soudu ovlivnit výsledek trestního řízení, chtějí-li strany využít dohody o vině a trestu, a k možnosti obviněného odstoupit od dohody o vině a trestu sjednané v přípravném řízení.
Navržený klasifikační stupeň	3

V Praze dne 31. 8. 2023

JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.
vedoucí diplomové práce